

AAN

DE STEMGERECHTIGDE LEDEN

DER NEDERDUITSCHE HERVORMDE GEMEENTE

TE LEIDEN.

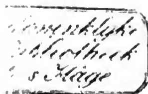
Een woord ter zake van

HET KERKELIJK BEHEER.

DOOR

DR. J. J. PRINS,

Lid van het Algemeen Collegie van Toezigt en van het Provinciaal Collegie van Zuidholland.

GEBROEDERS VAN DER HOEK. — LEIDEN.

Prijs 5 cents, en tot verspreiding de 25 Exx. à 75 cents.

Laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden.

PAULUS.

Aan de stemgerechtigde Leden der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Leiden.

De ondergeteekende gevoelt zich evenzeer verplicht als geroepen, om ter zake van de beslissing, die Gij eerstdaags zult te nemen hebben, U met zijnen raad te dienen. Hij schroomt niet, den wensch openlijk uit te spreken, dat Gij de vraag: of het Besluit van het Algemeen Collegie van Toezigt ter voorloopige organisatie van de Nederlandsche Hervormde Kerk aangaande het beheer der kerkelijke goederen en fondsen bij hare gemeenten, ook in ons midden zal worden ten uitvoer gelegd, — BEVESTIGEND moogt beantwoorden.

Niemand, die billijk oordeelt, zal aan het Algemeen Collegie te laste leggen, dat het de gemeenten vroeger had moeten bekend maken met de groote verandering, die tengevolge van het Koninklijk Besluit van 9 Febr. 1866 zou moeten plaats grijpen. Zoolang toch dat Collegie verwachten mocht, dat gezegd Koninklijk Besluit nog belang-

rijk zou gewijzigd worden, ware zulk eene bekendmaking voorbarig en ontijdig geweest. In elk geval was de inhoud van dat Koninklijk Besluit, gelijk overal, zoo ook in Leiden en bij de Gemeentecommissie alhier volledig bekend, zoodat veeleer haar langdurig stilzwijgen te dezer zake bevreemden kan. Nog minder kan aan het Algemeen Collegie worden te laste gelegd, dat het zou verzuimd hebben, om, eenmaal overtuigd van de onveranderlijkheid van dat Besluit, onverwijld handen aan het werk te slaan. Reeds den 12den October des vorigen jaars stelde het de Voorloopige Organisatie vast, die, uitgevaardigd den 31sten dier maand, eerst thans aan Uw oordeel onderworpen wordt.

Wat men nu ook beweren moge, er bestaat schaduw noch schijn van eenig denkbaar gevaar, hoe ook genaamd, dat door de aanneming dier Organisatie de kerkgebouwen, goederen en fondsen, toebehoorende aan onze gemeente, op eenigerlei wijze zouden vervreemd of als eigendom der Nederlandsche Hervormde Kerk zouden aangemerkt worden. Evenmin zal de gemeente daardoor in eenig opzicht worden belemmerd, om voortaan over hare bezittingen vrij te beschikken en door hare gemachtigden het beheer daarover zelve te voeren. Integendeel, juist door de gewenschte uitvoering van dat Besluit ter voorloopige organisatie zult Gij alhier thans voor 't eerst behoorlijk worden in staat gesteld, om door de benoeming van Notabelen rechtstreekschen invloed uit te oefenen op dat beheer. Wordt er tot die uitvoering metterdaad besloten, dan zullen het voortaan niet meer, gelijk tot heden toe, eenige weinige gemeenteleden zijn, die, hoe achtingwaardig ook, dat beheer namens de gemeente voeren, zonder door haar zelve gekozen te zijn of aan haar jaarlijks verantwoording te doen. Neen, de gemeente zal, volgens dat Besluit, voortaan zelve handelend optreden en

tegen de willekeur en overheersching van enkelen volkomen gewaarborgd zijn. Daarbij zijn de thans fungeerende leden der Gemeentecommissie niet slechts herkiesbaar verklaard, maar mag ook in het belang der gemeente op hunne herkiezing door Notabelen worden aangedrongen, terwijl het te verwachten is, dat zij, door deze Notabelen voortaan gesteund en bijgestaan, dubbele aanspraak zullen kunnen maken op de medewerking van allen, en zij bovendien nog, bij voorkomende moeilijkheden, gesterkt, voorgelicht en in hunne rechten gehandhaafd worden door een Provinciaal Collegie, tot welks samenstelling zij zelve hebben bijgedragen.

Tot de eenparige aanneming nu van dit Besluit ter voorloopige organisatie moeten, zoo ik wèl zie, vooral de navolgende gronden U dringen.

Vooreerst blijft daardoor de Leidsche gemeente, in plaats van zich af te zonderen en inbreuk te maken op de eenheid der Nederlandsche Hervormde Kerk, lid, ook wat het beheer harer goederen betreft, van het groote lichaam, waartoe zij behoort. Wie verbrokkeling en scheuring voorstaat en tot dat einde de zelfstandigheid der enkele gemeente eenzijdig handhaaft, arbeidt, naar mijne overtuiging, aan de slooping der Kerk. Wie daarentegen aan de betamelijke handhaving dier zelfstandigheid den ernstigen toeleg paart, om hare eenheid zooveel mogelijk te bevorderen, werkt mede, vooral in onze dagen, tot haren welstand en bloei. Het voorbeeld van grootere gemeenten is hier vaak van beslissenden invloed op de kleinere. Waar zou het heen, indien eens, op het voetspoor der Utrechtsche gemeente, elke andere zich mede onttrok aan een toezicht, waardoor, naar het oordeel van alle deskundigen, gedurende onge-

veer vijftig jaren onberekenbaar veel goeds gewerkt en kwaads gekeerd is?

Ten andere stelt onze gemeente, zoo zij de aanbevolene Organisatie in haar midden ten uitvoer legt, zich voor de toekomst in veiligheid tegen de groote moeilijkheden, waartoe in de laatste jaren het beheer van hare kerkelijke goederen aanleiding gegeven heeft. Wien ligt niet de herinnering nog versch in het geheugen van den strijd, hier gevoerd eerst tusschen de Gemeentecommissie en den Kerkeraad, daarna tusschen de oude en de nieuwe Gemeentecommissie, zooals zij genoemd werden? Zulk een strijd, waarvan de heillooze sporen, helaas! nog niet verdwenen zijn, kan niemand terugwenschen. Die strijd zou in zijne geboorte zijn gesmoord, indien een bevoegd kerkelijk Collegie, boven beide partijen geplaatst, uitspraak had kunnen doen. Zulk een Collegie nu wordt bij deze nieuwe Organisatie gevonden. Elk geschil, dat ontstaan mocht, zal, zoo al niet door Notabelen voorgekomen, dan toch naar behooren beslist worden door een onpartijdig Provinciaal Collegie, daartoe bepaaldelijk aangewezen. Zelfs zal de in het ongelijk gestelde partij zich van dat Provinciaal op het Algemeen Collegie kunnen beroepen, zoodat daarin nooit de rechterlijke macht behoeft gemoeid te worden. Hoe wenschelijk zou het geweest zijn, indien ook reeds vroeger deze beëindiging mogelijk ware geweest van eene verdeeldheid, uit jammerlijk misverstand geboren! En nu zal men die mogelijkheid opheffen door eigenzinnige verwerping van hetgeen elders met ingenomenheid begroet en met ijver ten uitvoer gelegd wordt?

Eindelijk ontheft Gij, door de voorgestelde Organisatie aan te nemen, de bestaande Gemeentecommissie van de metterdaad zeer zware taak, om nadere voorstellen te doen

omtrent de administratie van de goederen en fondsen der gemeente, ten einde haar plaatselijk te regelen. Niemand kan beweren, dat zij, aan wie op 1° April aanst. de grond, waarop zij staat, ontzinkt, tot het doen van zulke voorstellen de bevoegdheid heeft, die zij zelve aan het Algemeen Collegie schijnt te ontzeggen. Maar evenmin kan men verwachten, dat hare voorstellen, die tot in alle bijzonderheden van administratie zullen moeten afdalen, onder het bereik vallen van al de stemgerechtigde Leden der gemeente en door dezen, zonder tegenspraak, terstond aannemelijk zullen worden geacht. Nieuwe moeilijkheden en twisten staan daaruit geboren te worden, en de aanneming zal slechts mogelijk zijn bij meerderheid van stemmen, waarbij het zijn kan, dat eene aanzienlijke minderheid, de suprematie der Gemeentecommissie moede, tot ontevredenheid overslaat en de gemeente op nieuw wikkelt in een langdurigen strijd. Daarentegen belooft de voorgestelde Organisatie de meest onpartijdige en volledige regeling van het beheer en opent het uitzicht op een staat van zaken, waarbij dat beheer, onder behoorlijk toezicht, naar vaste regelen, gevoerd wordt door Kerkvoogden, die de gemeente zelve door hare vrijgekozen Notabelen benoemt en machtigt.

Het is op deze gronden, dat ik U, mijne stemgerechtigde Medeleden! met de meeste vrijmoedigheid aanraad, om deel te nemen aan de voorgestelde beslissing en haar, door het geven van een BEVESTIGEND antwoord, te doen uitvallen ten meesten nutte der gemeente. Ook zonder de toetreding van Leiden komt de voorloopige Organisatie tot stand. Reeds hebben in ons gewest zeer vele gemeenten, met de 's Gravenhaagsche aan het hoofd, aan het Besluit van het Algemeen Collegie een begin van uitvoering ge-

geven. Er is geen twijfel aan, of vele andere volgen nog. Zoo beijvert men zich om, overeenkomstig de bedoelingen der Hooge Regeering, nu het geëerbiedigd Hoofd van den Staat zijn regelend gezag en oppertoezicht aan de Kerk heeft afgestaan in vertrouwen op hare eensgezindheid, haar doorzicht en beleid, zooveel mogelijk de orde te handhaven en de gevaren te boven te komen, die een tijdperk van overgang noodwendig met zich brengt. Maar, al kan Leidens medewerking gemist worden zonder groote schade, de Leidsche gemeente heeft er hoog belang bij, dat zij hare plaats waardig handhave en zelve geene onherstelbare schade lijde. Elk, wien haar waarachtig belang ter harte gaat, wordt geroepen, daartoe in zijne mate mede te werken.

Men beantwoorde dus de bovengenoemde vraag met een bevestigend JA!

Leiden, 12 Febr. 1869. J. J. PRINS.

Boek- en Steen-drukkerij van De Breuk & Smits.

